

Vergaderjaar 2012–2013

29 984

Spoor: vervoer- en beheerplan

Nr. 331

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 november 2012

Inleiding

Tijdens het Algemeen Overleg spoor van 11 oktober 2011 (Verslag TK 2011–2012, 29 984, nr. 275) heb ik uw Kamer toegezegd u eens per jaar over de voortgang van de verbetering van de toegankelijkheid van het spoor voor mensen met een visuele, auditieve of motorische beperking te informeren. Met deze brief meld ik u de voortgang over het jaar 2011. Ik heb met ProRail en NS de afspraak dat zij voortaan op regelmatige basis aan mij rapporteren in het eerste kwartaal van het kalenderjaar. Ik verwacht u in het eerste kwartaal van 2013 een tweede voortgangsrapportage te kunnen sturen.

Samenvatting

De verbeteringen aan het spoorstelsel door ProRail en NS volgen uit het Implementatieplan Toegankelijkheid Spoor (2005) en het Actualisatierapport 2010 Toegankelijkheid Spoor. In 2011 is goede voortgang geboekt met het doel om een zelfstandig toegankelijke reis per trein voor mensen met een beperking dichterbij te brengen. Treinen en stations werden toegankelijker. Reisinformatiefaciliteiten zijn uitgebreid, perrons zijn op de juiste hoogte gebracht, treinen en stations werden voorzien van rolstoel-toegankelijke toiletten en er werden routemarkeringen aangebracht voor mensen met een visuele beperking.

Verbeteringen in de toegankelijkheid door ProRail

ProRail en NS werken elk op hun eigen terrein aan de uitvoering van het Implementatieplan Toegankelijkheid Spoor. Voor ProRail wordt dit vormgegeven in een programma Toegankelijkheid dat bestaat uit drie deelprogramma's die hieronder kort samengevat worden.

Deelprogramma Bereikbaarheid perrons: door middel van liften en (aanpassen van) hellingbanen kunnen mensen met een motorische beperking op het perron komen.

Deelprogramma Aanpassen perronhoogte: de hoogte van perrons wordt aangepast om gelijkvloerse in- en uitstap van de trein mogelijk te maken.
Deelprogramma Kleine maatregelen: door middel van een breed pakket van kleinere maatregelen wordt, over alle stations verspreid gezorgd dat mensen met een beperking zich beter naar en op de stations kunnen bewegen. Voorbeeld hiervan is het aanbrengen van geleidelijnen op perrons voor mensen met een visuele beperking.

ProRail ligt bij de uitvoering van zijn programma op schema. In totaal is voor de uitvoering van de infrastructurele maatregelen van ProRail uit het Programma Toegankelijkheid Spoor € 644 miljoen (inclusief BTW) beschikbaar. Het onderdeel «uitbreiding sanitaire voorzieningen op stations» is niet in dit bedrag opgenomen. Tot en met het jaar 2012 was de uitvoering van het Implementatieplan Toegankelijkheid Spoor een geoormerkt project binnen de Beheerconcessie. Met ingang van het jaar 2013 zal het Programma Toegankelijkheid Spoor als aanlegproject worden opgenomen in het MIRT. Dit gebeurt om uitvoering te geven aan een aanbeveling van de Commissie Kuiken om de aansturing van ProRail minder diffuus te maken.

Verbeteringen in de toegankelijkheid door NS

De doelstelling om een gelijkvloerse instap te realiseren staat centraal bij de aanschaf van treinen door NS. Dit kost tijd. Ik heb dat onder andere in mijn brief over het Plan van Aanpak voor zelfstandige toegankelijkheid van het spoor toegelicht¹. Mede om de periode waarin nog niet overal treinen met een gelijkvloerse instap rijden te overbruggen is er assistentieverlening voor reizigers met een motorische beperking door middel van zogenaamde vlinderbruggen.

Intussen wordt bestaand materieel door NS gemoderniseerd, met name voor reizigers met een auditieve en/of visuele beperking.

In 2011 is door NS een pakket van maatregelen genomen om het voor mensen met een beperking gemakkelijker te maken om per trein te reizen. Een opsomming:

- Modernisering van het materieel, instroom nieuw gelijkvloers materieel
- Verbeteringen in de assistentieverlening
- Introductie van een instaphulpmiddel nieuwe Sprinters (SLT)
- Ontwikkeling nieuwe zogenaamde hoekbrug (zie toelichting in de bijlage)
- Introductie Europees boekingssysteem
- Nieuwe opleiding van medewerkers met het oog op reizigers met een functiebeperking
- Verbeteringen in informatievoorziening
- Uitbreiding van reisinformatiefaciliteiten thuis/onderweg
- Verbeteringen aan kaartautomaten

Uitgebreide informatie over de voortgang in de toegankelijkheid van het spoor treft u aan in bijlage 1.

Tenslotte

Tenslotte kan ik u melden dat ik begonnen ben met de inventarisatie die ik in mijn recente brief met het Plan van Aanpak² aankondigde. Het gaat er daarbij om te kijken in hoeverre er nog aanvullende behoeften en mogelijkheden bestaan om het reizen met het openbaar vervoer voor

¹ Kamerstuk 2012–2013, 33 000-XII-126.

² Kamerstuk 2012–2013, 33 000-XII-126.

mensen met een beperking te vergemakkelijken. Ik wil daarbij zoeken naar verbeteringen in de hele OV-keten, niet alleen de reis met de trein.

Bij de uitvoering van het Implementatieplan Toegankelijkheid en bij bovengenoemde inventarisatie wordt regelmatig het contact met reizigersbelangenorganisaties gezocht. Zo wordt er advies ingewonnen bij de ontwikkeling van producten. Ogenschijnlijk kleine verbeteringen aan producten en voorzieningen hebben namelijk vaak grote gevolgen voor het reisgemak van de betrokken reizigers.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W. J. Mansveld

Voortgang realisatie Toegankelijkheid Spoor**Toelichting Programma Toegankelijkheid ProRail***Deelprogramma Bereikbaarheid perron*

Het deelprogramma Bereikbaarheid Perron valt uiteen in de bouw van liften en het aanpassen/bouwen van hellingbanen. De voortgang is in onderstaande tabel weergegeven. Het einddoel is: alle stations toegankelijk in 2 030, ook voor motorisch beperkten. Het tussendoel is dat 90% van de stations in 2020, ook voor motorisch beperkten, toegankelijk is.

Tabel 1. Voortgang per deelprogramma

Deelprogramma	Tussendoel 2020 totaal	Gerealiseerd in 2011	Totaal gerealiseerd tot en met 2011
Bereikbaarheid Perron	64	8	25
– Liften	68	3	19
– Hellingbanen			
Aanpassen perronhoogte	218	25	84
Kleine maatregelen	3 342	697	1 660

Deelprogramma Kleine Maatregelen

De kleine maatregelen worden op alle stations in het land uitgevoerd. Het pakket bestaat (sinds het Actualisatierapport Toegankelijkheid 2010) uit in totaal ruim 3 600 kleine maatregelen op stations. Tot en met 2011 zijn al ruim 1 700 maatregelen gerealiseerd op alle stations. De belangrijkste kleine maatregelen die in 2011 konden worden afgerond zijn:

Aanbrengen van contrasterende dubbele buisleuning voor kleine mensen en een goede zichtbaarheid.
 Armleuning op zitbanken
 Braille bij trappen
 Obstakelvrije route
 Toegankelijk maken bestaande toiletten
 Op 300 stations een heldere markering van de perronrand
 Verbetering bestaande liften: nagenoeg alle liften zijn voorzien van informatie in braille en tactiele aanduidingen.

Toelichting op maatregelen NS*Modernisering van het materieel:*

De modernisering van materieel door NS leverde in 2011 de volgende verbeteringen op:

Dubbeldekstreinstellen (DDAR): in 2011 is gestart met het moderniseren van dubbeldekstreinstellen (DDAR). NS moderniseert alle 50 treinstellen in de periode tot medio 2013.

Intercitymaterieel (ICM): in 2011 zijn 24 treinstellen intercitymaterieel gemoderniseerd. Hiermee is de modernisering van alle 137 treinstellen intercitymaterieel afgerond.

De Dubbeldekstreinstellen (DDAR) en het Intercitymaterieel (ICM) kregen rolstoeltoegankelijke toiletten, lichtgevende deurknopbediening en informatieschermen met o.a. actuele reisinformatie.

De Intercity's kregen een plaats voor één rolstoelreiziger in de tweede klas in ieder treinstel.

Instroom nieuwe Sprinters (SLT): in 2011 zijn 24 nieuwe Sprinters in dienst genomen. Daarmee is de instroom van deze Sprinters voltooid (in totaal zijn 131 nieuwe Sprinters in gebruik genomen). De nieuwe Sprinters hebben een lage instap, die gelijkvloers instappen mogelijk maakt.

Op de decentrale spoorlijnen rijdt over het algemeen al modern, goed toegankelijk, materieel.

Overige maatregelen van NS

Verbeteringen in de assistentieverlening:

In de assistentieverlening voor klanten met een functionele beperking is in 2011 een aantal verbeteringen doorgevoerd, namelijk:

Optimale bereikbaarheid: 24 uur per dag

In 2011 was de servicecentrale 24 uur per dag bereikbaar voor annuleringen en calamiteiten.

Introductie instaphulpmiddel nieuwe Sprinters (SLT)

Voor de korte termijn heeft NS een speciaal instaphulpmiddel voor deze nieuwe Sprinters geïntroduceerd. Het betreft een klein, eenvoudig te hanteren hulpmiddel dat de resterende «gap» tussen het perron en de trein overbrugt.

Ontwikkeling nieuwe hoekbrug

In 2011 is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe vlinderbrug (hulpmiddel om in en uit de trein te komen). Deze wordt speciaal ontwikkeld voor gebruik op smalle perrons

Introductie Europees boekingssysteem

NS is sinds 2011 aangesloten op het Europese boekingssysteem voor mensen met een beperking. Klanten met een functionele beperking die over de landsgrenzen reizen, kunnen ervan verzekerd zijn dat de assistentieverlening die ze hebben geboekt ook wordt gerealiseerd.

Opleiding van medewerkers

In 2010 en 2011 heeft NS voor het personeel de aanvullende training «Toegankelijk Openbaar Vervoer» aangeboden.

Verbeteringen in informatievoorziening

NS heeft in 2011 geïnvesteerd in de uitbreiding van visuele actuele reisinformatie in aanvulling op de reeds beschikbare auditieve actuele reisinformatie via de omroep op het station en in de trein.

Uitbreiding van reisinformatiefaciliteiten thuis/onderweg

In 2011 zijn nieuwe mogelijkheden op het gebied van internet en mobiele telefonie beschikbaar gekomen, zoals de zogenaamde Reisplanner Xtra voor bepaalde typen *smartphones*.

Verbeteringen aan kaartautomaten

In 2011 heeft NS een nieuwe service geïntroduceerd, de zogenaamde Hulp Op Afstand bij het bedienen van kaartautomaten. Door middel van deze service kan een reiziger die problemen ondervindt bij het bedienen van de kaartautomaat, de hulp inroepen van een servicemedewerker door het bellen van een gratis telefoonnummer.